

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVI.

Ч. 129. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 6-го червня 1938.

No. 129. Jersey City, N. J., Monday, June 6, 1938.

VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

П'ЯТЬ ЦЕНТИ

ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Фак. „Свобода“: НЬЮ-ЙОРК 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: НЬЮ-ЙОРК 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ УХВАЛИВ ГРОШІ НА БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНГТОН. — По тяжкій двотижневій дебаті остаточно сенат ухвалив коло чотири біліони доларів на боротьбу з безробіттям. Гроші ці ухвалила вже також палата представників, отже уряд зможе їх у найближчому часі повернути на призначену ціль. Ухвалюючи ті гроші, сенат цілком не обмежував долів президента орудувати ними. Ухвалено тільки, щоб з них 300 мільйонів доларів витратити на будови домів а також ухвалено 50 мільйонів на закуп харчевих продуктів для розділу між безробітних. Ухвалено також, щоб усі робітники, заняті на „Доблю Пі Ей“, заробляли повніше \$40 на місяць, а ніколи нижче цього. Сенат відкинув багато пропозицій поодиноких сенаторів, які хотіли призначити певні суми для ріжних підприємств у своїх стеітах. Відкинуто також пропозицію, щоб ті гроші розділити між поодинокі стейти і щоб ті стейти боролися на свій лад з безробіттям, а не федеральний уряд.

ЗАКУПНО ХАРЧІВ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Секретар хліборобства, Волес, скликав директорів допомогивих бюр на наради, щоб укупі з ними виробити план закупна харчів для вбогих і безробітних. На ту ціль секретар задумує витратити 78 мільйонів доларів, до якої то суми включені вже також 50 мільйонів, ухвалених недавно сенатом. Секретар Волес говорить, що засадою закупна харчів для безробітних є те, щоб у нинішній добі великої продукції не було людей, які терплять голод.

ФОРД ДАЛІ МРІЄ ПРО ДОБРОБУТ.

ДІТРОЙТ. — Фабрикант автомобілів, Форда, відвідав журналістів і запитав його, чи він ще далі є того переконання, що американський нарід стоїть на порозі великого добробуту. Форд сказав, що так. А притім говорив, що той добробут наступить тоді, коли люди зачнуть тимраз більше поселятися на фармах і зачнуть жити з землі. Мусить бути зрівноважений міський промисл з фармерським. Далі говорив, що зо свого боку він у тому напрямку теж працює і тепер береться до виробу дуже дешевих, а добрих фармерських тракторів. Критикував Форд також фінансистів і казав, що не 60 родин керує Америкою, як дехто закидає, тільки яких 25 фінансистів, що прямують до війни, щоб на чужій нужді поживитись. Велику надію покладав він на воєнних ветеранів, які самі заохотували війни і тепер до війни не допустять.

СЕКРЕТАР ГОЛ ЗАКЛИКАЄ ДО СВІТОВОЇ СПІВПРАЦІ.

НЕШВИЛ (Тенесі). — Секретар Гол виголосив промову, в якій сказав, що американський уряд є кожної хвили готовий прилучитися до такого міжнародного руху, який старавсяб привернути в міжнародних відносинах законність і порядок, який поборював би дикість і анархію та який старавсяб привернути добру волю між поодинокими народами і давні торговельні зв'язки. Гол говорив, що Америка дальше є готова обмежити свої зброєння, коли те саме зроблять інші народи.

ВИПРОБОВУЮТЬ НОВИЙ ПАНЦИР ДЛЯ КОРАБЛІВ.

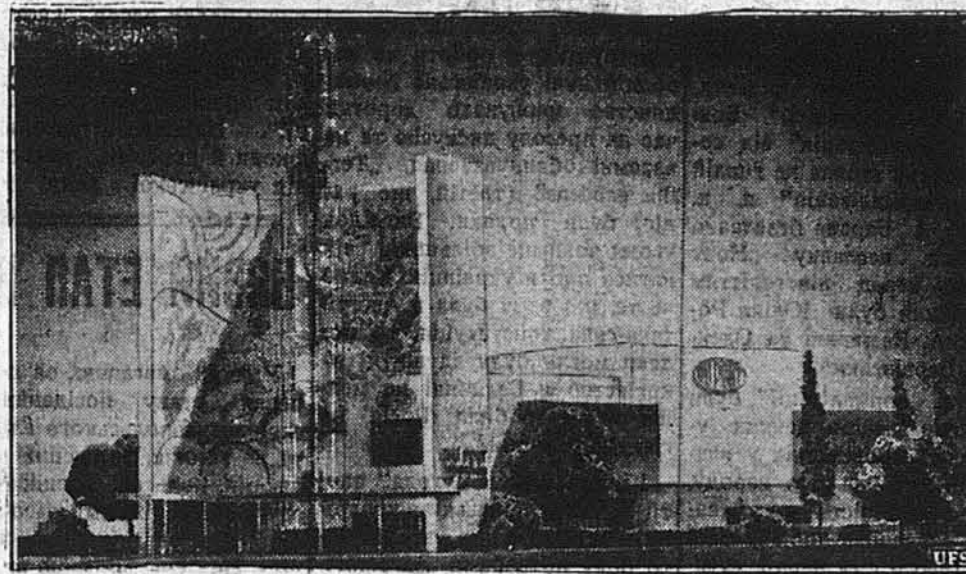
ФІЛІДЕЛЬФІЯ. — У військових доках інженіри випробували новий панцир для бойових кораблів. У тій цілі на ріці Делявар вони побудували під водою панцирну стіну і старалися її здинамітувати. Проби дали надзвичайно гарний вислід. Новий рід панцира давав динамітові великий відпір. Супроти цього тепер зачнуть такі панцирні стіни будувати при нових бойових кораблях, щоб охоронити їх від підводної торпеди, а також від повітряної бомби.

АРЕШТУВАЛИ ДВОХ КАПІТАНІВ ЗА ШПИГУНСТВО.

НЬЮ ЙОРК. — У Нью Йорку арештували на приказ прокуратора Гардія двох капітанів німецьких кораблів. Але, арештувавши, зараз їх випустили. Закидували їм якийсь зв'язок із широко закромним німецьким шпигунством в Америці. Правда, їм безпосередньо шпигунства не закидали, але хотіли від них певних зізнань.

ПРЕЗИДЕНТ УЧИТЬСЯ З АНГЛІЙ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт заявив, що європейські народи знайшли не один добрий спосіб, як розв'язувати відносини робітників до працевдавців, і американці повинні дещо від них переймати. Ціл за тим президент назначив комісію з сімох людей, яка поїде до Англії, щоб простудіювати на місці англійський закон, який регулює відносини англійських робітничих юній з працевдавцями.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ВИСТАВИ ПОСТУПАЮТЬ УПЕРЕД.

Відоме хемічне підприємство Дю Понта ді Немур і Ко. приготує на Світову Виставу в Нью Йорку хемічний будинок, у котрому задумує виставити „чуда хемії“. Будинок буде мати 100 стіп високу вежу.

СУТІЧКА ГУЦУЛІВ З ГРАНИЧНОЮ СТОРОЖЕЮ.

Гранична сторожа арештувала в Белелу Василя Ткачука, в якого мабуть знайшла горілку, перепачковану з Румунії. Підчас переслухання в домі солтиса вдерлася юрба місцевих гуцулів, що здемолювали хатню обстановку та втекли разом з арештованим. Поліція арештувала кільканадцять осіб.

КАРА СМЕРТИ НА ДВОХ КОМУНІСТІВ.

Г. Купершток і М. Симчука засудив трибунал окружного суду з Люблина на візній сесії в Холмі на кару смерті. Акт обвинувачення закидав обоим підсудним приналежність до КПЗУ і ширення комуністичної діяльності в Люблинщині від 1930 р. та вбивство одного члена компартії і намагане вбивство другого члена на основі партійного суду.

УЧНІ ПОЛЬСЬКИХ СЕРЕДНІХ ШКІЛ ГРАЛИ „В ТРИ КАРТИ“.

У парку Косцюшка у Львові при виході на вул. Міцкевича грає банда обманців у т. зв. три карти. Їм жертвою падають ріжні люди. 17-го травня при століку обманців зігралося кілька учнів середніх шкіл. Жаль, ніхто з прохочих не може зареагувати без нарахення свого життя, бо апаші якості кожного, хто намагається висловити сумнів про чесність банкіра, атакують ножами.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ЖІНОК ПРОТИ ПРОДАЖУ ТОЛОКИ.

В Яблоніві під Коломнею відбулося засідання гмінної ради під проводом війта. Річ йшла про продаж толоки в Уторопках. Підчас наради радних у будинку гміни зібралася під вікнами юрба жінок з Уторопів. Жінки зачали демонструвати проти наміреної трансакції, як тої, що нарушує життєві інтереси мешканців села. Постава жінок примусила війта перервати засідання гмінної ради. Закликана поліція списала протоколи.

ТРАНСЕВРОПЕЙСЬКА АВТОСТРАДА.

Берлінський часопис „Ді Штрассе“ оголосив план будови великої трансевропейської автостради, що ведеб з Остенді через Німеччину, Мадрид, Стамбул до Палестини, Єгипту й Індії.

НОВИЙ МЕДИЧНИЙ АПАРАТ.

На зборах лікарів у Нью Йорку д-р Мозес Полсон заявив, що тепер винайдено новий, дуже добрий апарат, при помочі якого можна буде відкривати всякі хвороби шлунка, включаючи хворобу лістрака.

УРЯД ОСУДИВ БОМБАРДУВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ.

Американський уряд видав офіційну заяву, в якій отверто натаврував бомбардування цивільного населення, яке то бомбардування має місце в еспанській і японсько-китайській війні.

З НЕЩАСНОЇ ЛЮБОВИ.

В Гумніських, повіт Березів, 23-літній Іван Бінчак завдав кілька смертних ударів ножем 20-літній Катерині Фейдаш. Убивши по вбивстві втік, але другої днини завдав собі тим самим смертельний удар у груди, а опісля скоочив до ріки, щоб утопитися. Його витягнули з води й відвезли до лікарни в Сяноці. Люм драми — нещасна любов.

ДИТИНА З 28-МА П'ЯЛЬЦЯМИ.

30-літня Іорентка Еліза Барбета в Соренто привезла на світ дівчинку, яка має 28 пальців, по 7 на кожній руці і ногах.

ОБМАНЦІ ХОДИЛИ БЕЗПРАВНО В ОДНОСТРОЯХ ОФІЦІРІВ.

Окружний суд у Варшаві розглядав незвичайну справу. Францішек Павловскі разом з Арією Гульгясом, оба родом з Жирардова, убуралися в офіцерські однострої, іздали по Польщі й робили закупі ріжних цінних предметів. При трансакції давали дрібний зачет, а на решту векслі. Розуміється, ці паперці виявилися нестягальними. Міжтим товар уже за готівку мандрував у треті руки. Обманців приловила жандармерія в Тернополі. Знайшли при них фальшиві виказки. Обвинувачені частинно призналися до вини. Суд засудив Павловського на 3 роки, Гульгяса на 4 роки в'язниці.

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА В ЛІОНІ.

Французька духовна влада відступила до вжитку українців греко-католиків у Ліоні церкву св. Анни. Її настоятелем є о. Н. Братко. Цей черговий етап в організації української греко-кат. церкви у Франції приняли з правдивою радістю українські емігранти в Ліоні та його околиці.

РОЗВ'ЯЗАННЯ БІЛОРУСЬКОГО ГОСПОДАРСЬКОГО БЛЬОКУ В РИЛЬНІ.

Виленький староста розв'язав Білоруський Господарський Бльок, що існував кільканадцять літ.

ПОЧТОВИЙ ГОЛУБ ПЕРЕГНАВ ЛІТАК.

Член Палати Громад в Англії, лютун і годівельник голубів, Роберт Перкінс, заложився з приятелями, що прибуде літаком до свого родинного міста Струд скорше, як випущений у той сам час поштовий голуб. Заклад прийнято. З тераси Вестмінстеру випустив Перкінс одного з найліпших своїх голубів. 10 секунд пізніше поїхав Перкінс автоном на майдан літаків у Гестоні, де чекав на нього літак. По переліті до Струду пересівся Перкінс до авта, але, прибувши додому, stwierdning, що голуб випередив його 12 минут і здобув рекорд. Перкінс заклад програв.

НИМЦІ НАЙЛІПШІ ПІХОТИНЦІ.

В Мінхені відбулися міжнародні змагання в ході на віддалі 25 км. Сензацією змагань була поразка олімпійського майстра в цій конкурсії, англійця Вайтлока; він заняв аж четверте місце. Переміг німець Берч у часі 1 години 23 минут 29 секунд перед Вебером і Гольбером (також німцями).

ЩО ЗНАЧИТЬ „ЗАВЕЛИКА“?

Тому кілька місяців часописи повідомляли про молодого англіїку, що відбрала собі життя, бо „мала завеликий ріст“. Думала, що така велика, що не може нікому подобатися. Тимчасом тепер появилася в Англії оголошення одного імпресарія, який шукає дівчат понадсереднього росту. Він переконаний, що саме дівчата з таким ростом викличуть одушевлення англійської публіки.

ДО БЕЗКОМПРОМІСОВОЇ БОРОТЬБИ З ВОРОГАМИ!

УЖГОРОД. — В ужгородській часописі „Народна Сила“ читаємо таке: „До боротьби за наші права! „Українська Селянська Партія“ взяла на себе надзвичайно тяжке завдання: об'єднання народних мас до боротьби! Ніяких союзів, ніяких компромісів та угод з ворогами! Народні маси мусять самі взятися до боротьби за свої права! Що собі спільними силами виборемо, те будемо мати!“

НАТИСК НЕ ВІДСТРАШИТЬ!

УЖГОРОД. — Чеська влада припинила на два місяці український часопис „Народна Сила“, орган Української Селянської Партії. Відповідального редактора часопису, Туліка, засуджено на 6 тижнів в'язниці. Відновляючи видавництво, згаданий часопис зазначає, що українські націоналісти не дадуть себе застрашити. Зокрема читаємо там таке: „Підемо спільними з'язками проти наших ворогів і покажемо їм, що ніякий натиск нас не відстрашить від нашої всеукраїнської ідеї, хоч би довели самих себе жертвувати“.

ДЕЛЕГАТИ З АМЕРИКИ.

УЖГОРОД. — У склад делегації американських „русинів“, яка прибула на Закарпаття, входять такі особи: Іван Пап, о. Янчишин і д-р О. Геровський. Делегацію привітали в Ужгороді між іншими й від Центральної Української Народної Ради. На привіт відповіли теплими словами Іван Пап, зазначаючи, що делегація приїхала на Закарпаття, щоб здобути інформації, як там живеться нашому народові та щоб обновили зв'язки між старим і новим краєм. Іван Пап є предсідником сокольських організацій в Америці і заступником греко-католицького „Соєдиненія“, а о. Янчишин є представником православного „Соєдиненія“. Д-р Геровський є генеральним секретарем „Карпаторуського Союзу“. „Українське Слово“, що подає новинку про ту делегацію, пише, що всі делегати говорять українською мовою, а по московськи вміє говорити тільки один д-р Геровський. Новинку кінчить так: „Майбутнє покаже, чи приїзд наших братів-американців принесе якусь користь для старої краю...“. Часопис зазначає, що делегати заступають організацію, що є менш-більш москвофільської орієнтації. Та делегація заявила, що вона не буде втручатися в партійно-політичні, чи релігійні спори Закарпаття.

КАЖУТЬ, ЩО РОЗСТРИЛИЛИ ШМІДТА.

ВАРШАВА. — „Газета Польська“ оголосила телеграму, в якій подає, що Совети розстріляли славного академіка Отта Шмідта. Журналісти питали советського посла про інформації в тій справі, але цей відмовився відповідати.

БЕРУТЬСЯ І ДО ЧЕХІВ НА ВОЛИНІ.

ВАРШАВА. — Польська влада взялася польщити і численні чеські кольонії, що є на Волині. Зачинають акції від того, що перетягають тих чехів, рщо є православні, на римо-католицизм. Польські часописи розписують про ті села, в яких удалося наклонити чехів змінити віру.

НОВА ЧИСТКА.

МОСКВА. — Сталін розпочав нову генеральну чистку в народнім комісаріаті фінансів. Накази підписує тепер Арсеній Зверев. А це значить, що до теперішнього комісара Шатова усунуто. За ним підуть очевидно інші, так, як це є у звичаю. Шатов був свого часу в Америці, куди втік, щоб рятуватися перед тюремю як злочинець, а не як політичний утікач. В Америці виступав як анархіст. Потім вернувся у Росію й вибився на передові місце, допомагаючи більшовикам закріпляти владу.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ДУРНИЙ ЖАРТ.

РИГА. — Закінчився процес проти 31 членів тайної організації „Громовий Хрест“. Це організація націоналістична і терористична. Терористи, виступаючи проти уряду, збирали ріжні протиурядові „лозунги“ (кличі) і їх виписали на безрозі, яку пустили по місті. Безрогу поліція „заарештувала“, а тим чинном дійшло до її відома, хто є власником безроги. Від власника дізналася поліція згодом і про членів тайної організації, які носили темні маски і складали присягу на вірність своєму „вождю“, підписуючи свою присягу кровю. Терористів схоплено, держано в тюрмі, а вепер засуджено на карі примусових робіт від чотирьох до шістьох років.

НЕ ХОЧУТЬ РОБИТИ З НЬОГО „МУЧЕНИКА“.

ПРАГА. — Влада не хоче арештувати і судити нацистичного провідника Генліяна, щоб його не робити „легким коштом“ мучеником.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІДЛОЖЕНО, АЛЕ НЕ НАВСЕ

Напруження в Європі впокоїлося настільки, що французький міністер закордонних справ міг сказати в комітеті закордонних справ у французькій парламенті, начебто на війну тепер в Європі не збирається. З подібними заявами виступають політики навіть у Чехословаччині, котра на випадок війни перша була би предметом нападу. З того вносять загально, що в Європі йде до миру. Чи справді до нього йде, треба подивитися, що там сталося.

Що за останні два тижні там заносило воєнним порохом, нині не підлягає найменшому сумнівові. Що Європа пережила ці два тижні й до війни не пірвалася, це дехто вважає чудом. За ці два тижні одна критична подія чергувалася з другою. Звісно, до війни найбільше перли судетські німці, як можна догадатися, за понукою нацистичного уряду Німеччини. Чехи відповіли на ці погрози висилкою чеської армії для патрулювання німецької округи підчас місцевих виборів. Прихід війська викликав іще більше напруження, серед котрого згинули два німці від стрілів чеських жовнірів. Німецька преса залунала погрозами проти Чехословаччини. Пішли чутки, що на чеській границі концентрують змобілізовані німецькі війська відділи. Здавалося, що війна вибухне за хвилину.

У тім менті Англія взялася серйозно до розпущення ситуації. Англійський уряд добачив справжню загрозу війни й повідомив Німеччину, що наїзд на Чехословаччину буде означати європейську війну, до котрої може вмішатися Англія. Щоби підчеркнути, що він не жартує, англійський уряд замовив спеціальний віз для вивозу з Німеччини жінок і дітей англійських урядників. Німецький уряд на це заперечив мобілізацію. Англійський уряд відкликав замовлення возу.

У судетській околиці відбулися правибори. Судетські нацисти дістали в них більше голосів, ніж мали передтим, але поважних сутичок не було. Чехословаччина взялася далі розв'язувати свої клопоти внутрішнім способом. Убитих судетських німців поховано як нацистичних героїв, а конференції між чехословацьким урядом і провідником судетських нацистів зірвалися. Однак незадовго знову їх навіязано. При других виборах нацисти дістали 90% німецьких голосів, але про війну вже не говорять.

Головними фактами в цій ситуації були рішуча постава Чехословаччини, заява Франції й Росії, що вони будуть боронити Чехію, а накінець заява Англії, що стане по стороні Франції, як ця буде втягнена до війни. Значить, до війни не допущено через взаємні погрози. Такими способами війни на все не усувається. В цей спосіб війну відвертається лише на хвилину. Дрібна причина може похитнути рівновагу, усталену так хитко. Як кажуть, в Європі нема війни, але й нема миру.

КІНЕЦЬ ІЛЮЗІЙ

Провід українського національного демократичного об'єднання виступив з декларацією, в якій проголошує, що політика порозуміння з польським урядом ні до чого не довела і що тому УНДО ту, "нормалізацію" припиняє. Одночасно УНДО поставило до польського уряду низку вимог, які в теперішній Польщі зовсім нереальні; але, очевидно, УНДО при цьому мало на увазі головні закордонні чинники, що можуть виявити інтерес до положення українців під Польщею.

Кожний українець, що бере близько до серця добро свого народу, може тепер сказати, зідхнувши: "Нарешті!" Бож дійсно "нормалізація" від самого початку стояла на гнилій основі. "Нормалізація" п. п. Мудрого і Барана беззастовно повторила несласну "Нову еру", яку перед півстоліттям проголосили були Юліан Романчук, А. Вахнянин та Олександр Барвінський.

Обидві "нормалізації" були продуктом зневіри деяких українських провідників у власні сили українського народу. Є певна подібність у міжнародній ситуації з доби "Нової ери" (1890 р.) та нашої сучасності. І наддніпрянські українці, на чолі з Володимиром Антоновичем, і галицькі народолюбці стояли під вражінням, що незабаром почнеться війна Німеччини й Австро-Угорщини проти Росії. Український рух під царською Росією був так придушений, що українці не могли би ворухнутися. В Галичині була деяка воля руху, забезпечена австрійською конституцією. Українські політики по обох боках Збруча міркували собі, що поляки, яких більшість була тоді під царською Росією, стануть союзниками українців і зроблять уступки українському руху в Галичині. Отже не боротьба з польським шляхетством і взагалі з польським пануванням у Галичині, а угода, мовляв, для вищої мети, для боротьби проти спільного гнобителя — царської Росії. "Угода" з року 1890-го дуже скоро завалялася, однак вона наробила нашому визвольному рухові багато шкоди. Вона внесла розбрат в український ряди, бо одна частина українського громадянства лояльно йшла з польськими урядами і була трактована, як "порядні

русини", а другу поляки переслідували в ім'я "добросусідської згоди між народами", як "гайдамаків". Поляки не зробили майже ніяких уступок українському рухові, а тому й заяви лояльності з боку Барвінського й Романчука були безпідставні. Хіба що дехто з діячів "угоди" дістав для себе та для своєї рідні вигідні посади. Не диво, що проти такої "реальної політики" виступили тоді цвіт української інтелігенції, під проводом Івана Франка. Багато праці пішло на те, щоб перебороти лихі наслідки угоди. Замість спільної конструктивної роботи на народній ниві українське громадянство марнувало дорогий час на пресову дискусію та на взаємні обвинувачення. "Tertius gaudens" (третій, що радіє) були поляки. Вислідом угоди вони ще збільшили свій натиск проти українців. Колиб не те, що всеж була в Австрії така-сяка конституція, то поляки могли були здіяти українство в Галичині не менше, як це зробила Росія на Наддніпрянщині.

І недавня нова "угода" партії УНДО з польським урядом була мотивована з українського боку потребами "загальної політики". До 1932 року в УНДО була сильна течія, яка доказувала, що над Дніпром народилися "українська держава" (хоч і союзна). Визволення західно-українських земель ждали з Москви. Голод 1932/33 рр. у Великій Україні і виразний протинаукаський курс Москви перелякали українських "орієнталістів". Тут саме стався переворот у Німеччині, Гітлер почав у промовах атакувати большевицьку Москву, Польща 1934 р. порозумілася з Німеччиною. Для чого? Мабуть для війни проти німців УНДО. А прийнявши таку тезу, "війні" з'явилися, що в тієї уявленій війні українську справу будуть вирішати Польща й Німеччина без провідників найбільшої української партії, УНДО. Так зродилася "нормалізація". Провідники УНДО підперли олігархічний "полковничий" уряд у Польщі і ждали, що польський уряд їм за це віддасть. Але ці сподіванки завалялися. Польський уряд не дав ніяких уступок українцям. "Нормалізація" поляки використали проти українського руху взагалі, бо в "угоді" з УНДО бачи-

ли засіб до розбиття українського національного фронту. Але провідники УНДО довго вірили, що польські урядові чинники нарешті схемнуться і визнають права українського народу. Так вірили, наївно, простодушно, як малі діти. Дійшло до того, що ще не діставши від польського уряду буквально нічого, вислали були свого делегата Макарушка на конгрес національних меншин у Женеві (р. 1935), щоб заявити, що українцям у Польщі не треба охорони міжнародного права, бо, мовляв, уже настала згода між українцями та поляками...

Безоглядний наступ польської проти основ життя українського народу розкрив очі навіть найбільше засліпленим прихильникам "нормалізації". Нищення української школи й просвіти, колонізація української землі поль-

ськими зайдами, насильство над вірою й обрядом українського народу — все це за "нормалізації" ще дужче поширилося на українських землях. Навіть у найбільш довготерпеливих провідників УНДО терпець урвався. Ставимо питання: що буде далі? Відповідь може бути одна: гірше не буде. Правда, вже почалися нові репресії з польського боку. Але ці репресії не будуть страшні, якщо український народ виступить однією лавою в обороні свого права. Тим була страшна "нормалізація", що вона розбила український фронт проти Польщі. Тепер є на часі фронт відновити й зміцнити. Нема гірше, коли політичні партії йдуть за уявленими привидами, за ілюзіями. Зосередьте здорову, нефантастичну політику. А. М.

НОВИЙ ЕТАП ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

У своїх змаганнях за поширення стану посідання та скріплення польського елементу на землях, заселених неполяками, польські чинники послугуються різними засобами, щоб лиш осягнути цю свою ціль. Над цю справу працюють різні польські політичні та культурно-освітні організації, не лиш місцеві, але й поза-місцеві (напр. "Товариство поперання зем'євсхідних"). І не можна замикати очей на те, що ця акція тут і там позначається чималими успіхами. Коли напр. візьмемо під увагу статистичні дані щодо Волині, то побачимо, що в початках польський елемент мав тут 3%, а тепер доходить уже до 15%.

Збільшення польського елементу відбувалося головним чином приходом колоністів, осадників, урядовців, учителів, купців. Але це все показалося замало. Остаточно осадників та колоністів нема на чому приміщувати, бо й на цих просторах панує голод землі. Зрештою саме слово "осадник" чи "колоніст" вказує, що це елемент напливовий, чужий, нічим не зв'язаний з цими землями. Треба було оглянутися за якимись автохтонами, що скріпили би польський елемент на цих областях та засвідчили, що вони їх власники, бо існують тут від віків. І ось пригадали собі, що, мовляв, колись перед розборами польський елемент становив тут 25% населення, а лише через насильство царського уряду він змінив свій обряд та затратив своє польське національне обличчя і зукраїнився. Отже, на думку польських асиміляторів, слід завернути цих людей на доно польської держави. Разом із князем зображений його сини у високих шапках також із футурними випустками та наушниками. Обува їх гостроносію чоботи з червоної шкіри (ця барва в тих часах була у греків при знаку цисарів), одяг їх це свого роду підкапант малиновим із золотом матері, із золотими від шиї до пояса петлицями та із золотом ляміною вдовлі. Одея ця підперезана золотим поясом, при якому спереду висають чотири кінці, а розрізана лише від ковчир по пояс; певно надягали її через голову.

Дорогоцінні одяги великих князів: Володимира Великого, його сина Ярослава й інших, довгий час зберігалися по церквах у Києві та Володимирі. Та в рр. 1204 і 1238, під час ограблення цих міст, загарабано ті одяги і так вони на все пропали для потомків. (Дальше буде).

Ця ревіндикація душ була вже давно приготувана й щойно тепер стали ясні і зрозумілі деякі почини різних польських кол у справах православної церкви.

Річ ясна, що ціла ця акція звернена проти українського населення через те, що 95% православних на Волині, Поліссі і Підляшші становлять українці, а лише 5% інші (молдави, білоруси, чехи). Тому українське громадянство, цих

земель мусить собі здати як слід справу з ваги беззастови з цього боку.

Зрештою ревіндикація душ не обмежується лише до релігійної діяльності, але охоплює теж шкільництво й виховання молоді, тримаючися засади "нагіяний галузку, поки молодина". Відомий "лекс Волошинівський" перестав уже бути лише паперовим проектом, чи газетною статтею та думкою одиниці. Шкільні власті послідовно переводять його в життя: навіть у селах з чисто українським населенням впроваджується, не вважаючи на рішучі протести батьків, вже від першої класи науку всіх предметів виключно польською мовою, залишаючи українську лиш як предмет навчання в мінімальній кількості годин. У цей спосіб залишки утрачених шкільних знань з'являються. Шкільні власті точно перестерігають, щоб діти не лише знали докладно польську мову, але щоб у першу чергу вважали її за рідну, щоб не лиш говорили, але думали й чули по польськи. В дітей втокмачується, що вони польські діти, а вчителі пильно вважають, щоб ні одним словом не згадувати дітям про їх національну відрубність, та цим унаслідок в дітей любов до свого рідного.

Бачимо, що польська політична думка, зорема на Волині, переходить на новий етап: шораз мовкне політика (навіть ця на словах) зеднування місцевого населення шляхом мирного, опертого на взаємній толеранції і рівноправності співжиття двох народів, а шораз більше приходить до голосу політика повної асиміляції й польонізації українського населення.

Очевидно, цьому новому наступові мусимо протиставитися. Лише привязання до всього, що рідне, лише тверда й непохитна віра в перемогу та внутрішня консолідація допоможе нам зберегти своє чисте національне обличчя й заховати себе для рідної нації. — ("Новий Час").

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. Ф., Калдвел, Н. Дж. — Є книжки. Іх оголошують у "Свободі". Такі як "Спірит оф Юкрейн" чи про Шевченка. Вони дешеві. І повинні бути в кожній хаті. Тому, коли ви робите добре діло, ви дайте пару центів на ті книжки. І в Ювілейній Книзі У. Н. Союзу маєте відомості про Україну англійською мовою. Там є мала Україна. Якщо її нема в бібліотеці, то її вишлемо.

ПРИЗАБУТА ПРІСЛУГА**ОГОЛОШЕНЬ**

Коли приглянутися до українських бізнесових оголошень і порівняти їх з американськими, то кинеться в очі багато ріжниць. Та найбільша ріжниця буде саме та, котра в очі відразу не кидається. Для вияснення цієї ріжници треба більше часу.

Переглядаючи українські оголошення, побачимо, що майже всі вони відносяться до вже існуючих потреб. Коли, наприклад, оголошується ресторан або салун або похоронне заведення, то поза кожним з цих оголошень стоїть уже існуюча потреба. Себто, вже є люди, що хочуть їсти, вже є люди, що хочуть пити, зглядно люди, котрим треба похоронника.

Коли з такими оголошеннями порівняти оголошення про радіо, або оголошення про електричні хатні ледівні, то можемо догадатися, що люди, які ці оголошення читають, часто ще не мають зовсім бажання слухати радіа, або вкрити в хаті електричної ледівні. Це бажання слухати бжучої музики або мати в своїй хаті фабричку леду має щойно повстати під впливом оголошення. Себто, оголошення має щойно створити бажання, створити потребу якоїсь речі.

Коли ми бачимо, що українські оголошення майже всі відносяться до вже існуючих потреб і бажань, то тимсамим кажемо, що й український бізнес є того роду, що він відкликається до вже існуючих бажань і потреб, старается вдовольняти вже існуючі бажання й потреби, а не старается вивторювати бажання й потреби, щоб їх потім задовольняти.

З цього виходять поважні наслідки. Коли наші люди, беручися до бізнесу, думають лише про той бізнес, що опирається на вже існуючі бажання й потреби, то, річ ясна, ці народжуючися бізнесмени не будуть мати великого вибору. Їм прийдеться братися до якогось бізнесу, що задоволює потребу їжі або напиту, потребу одягати та ще кілька звичайних потреб. У нашому бізнесі не буде ніяких нових ділянок. Крім того нові бізнесмени будуть вводити на вже й так захоплені поля й будуть один одному видирати покупців, замість того, щоб узятися за нове поле, на котрому ще нема наших бізнесменів.

Таких бізнесових нагод на нових полях є величезне число. Як найкращий приклад у теперішнім сезоні насувається так званий таборовий або літнісний бізнес. Коли взяти нині якунебудь американську газету або американський журнал, то в ньому знайдете цілі стовпці, а може й цілі сторінки оголошень преріжних "кемпів" для старших і дітей, літніх "ресортів", літніх фарм, тощо. Є це все в Америці вже високо розвинений бізнес. Але це бізнес, котрий у нас ще не розвинений, а до того бізнес, котрого українські імігранти можуть легко навчитися й розвинути. Правда, українські імігранти ще не посилають своїх дітей масово на фарми, але хто знає, чи не посилалиб, якби були українські літні фарми для дітей. Адже колись і американці масово дітей на фарми не посилали, поки їх бізнесмени, що таким бізнесом займалися, не навчили.

Хто дивиться на бізнес як на щось постійне; хто думає, що все так буде, як є тепер, той до бізнесу не надається. Добрий бізнесмен передовсім уміє передбачувати те, що може бути; а як того ще нема, то він береться до роботи, щоб цього dokonати. Як люди ще не мають потреби, він робить свідомі заходи на те, щоб у людей такі нові потреби викликали, себто розбудити в них нові бажання. Для цього він уживає звичайно оголошень.

ЯК ЗОДЯГАЛИСЬ УКРАЇНЦІ У ДАВНІНУ

(1)

Про найдавніший одяг, який носили українці в 9. столітті, не маємо документів. Та коли знаємо, що український наріс складався з племен виключно слов'янських, можемо бути певні, що перший український одяг був слов'янський. Із письмених доказів знаємо, що в 4. столітті ввесь одяг слов'ян складався із сорочки та сідної одежі. Від непогоди та холоду вони охоронялися звірячими шкурами (кожухами).

Перше свідство про одяг українців маємо з початків 10. століття. Воно збереглося в писаннях арабського історика Ібн-Фоляна, який у 922. подорожував по Україні як посол каліфа Муктедара. Він оповідає, що українці носили топір, ніж і меч, а замість сорочки або верхньої одежі накидали на плече грубу тканину, оставляючи одну руку вільною для орудування. Так було літом; однак в холод і негоді зодягалися інакше. Фолян, описуючи похорон одного з українських знатніших мужів, старшини, каже, що покійник мав на собі: дві одежі, сідну та верхню, чоботи, короткий плащ і каптан із золоті парчі (золототкані матері), із золотими гудзиками, золоту парчеву шапку, обшивану соболем і футром. За словами іншого араба, Ібн-Хавкала, що був в Україні в

другій половині 10. століття, одні з українців зовсім не носили бороди, інші закручували її та фарбували на шафрановий колір. Грецький історик Лев-Діакон, що бачив наддніпрянських слов'ян (українців) у 970 і 971. році у війнах із дунайськими болгарами та греками, оповідає, що великий князь Святослав, під час стріли з грецьким королем Іваном Цимісієм, мав голену бороду, довгі вуси і зовсім голу, себто голеною головою, на якій з одного боку звисав пук волосся (як пізніше носили запорожці, т. зв. оселедець), що означав його знатний рід. Одея на ньому була біла, в одному вусі висів ковток, дуже дорогий.

Нормани, що дали Україні перших князів, напевно мали вплив і на одяг її мешканців. Потверджує це й ця обставина, що в Україні воїтники носили одяг такий самий як нормани (скандинави). Походи українських князів на Грецію і ріжні з нею взаємини були причиною, що вони стали відступати від своєї первісної одягу та наслідувати візантійську (себто грецьку). Українці стали носити дуже дорогу одежу, а самі князі за посередництвом своїх послів нерідко просили в дарунок від греків цисарського одягу. На цьому вичерпуються

вістки про ношу українців у 10. столітті.

Із памяток, які збереглися, видно, що в 11. столітті в Україні носили сорочки з розрізаним наперед ківнем, довгі по коліна штани, звані "спідні", які підперізували, та гостроносі чоботи з колірового сафану, яких холяви були з круглим або зрізаним наперед гострим клином. Одні носили на голові густе волосся і довгу бороду, інші оставляли лише вуси тай волосся мали коротке, в кружок високо підстрижене. Князі, бояри та взагалі знатні люди зодягалися багато. Поняття про їх одежу дає "Ізборник", написаний 1073. року для чернігівського князя Святослава Ярославича, внука Володимира Великого. Там, на одному з образків, зображений цей князь, зодягнений в зеленкувату одежу, що має підкапант, з червоною вдовлію обшивкою, з довгими рукавами та із золотими зарукавами (чи пак закладками або маншетами). Зверху накинений плащ синьої барви, зап'яятий на правому плечі золотими петлицями і червоною застіжкою; плащ має червону підшивку, а обшитий золотом ляміною. Цей рід верхньої одежі літосичні згадують під назвою корзно або коч. Носили його в Україні довший час. Пізніше, коли українці, на спосіб татар, без коня майже не вчинили і кроку, корзно, як довга одежа, було непрактичне для вершника (їздиця).

*) Лемки ще й сьогодні називають спідні.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У звіті жертв на українську участь у Січових Вистапах, к. 128 "Свободи", помилка: Братство св. Михайла, відділ 168 Провідника, Джерзі Сіті, Н. Дж. а має бути Годсон, Н. Сіті.

НАБІЖУЧІ ТЕМИ

СИЛА СТРАХУ.

У Нью-Йорку ставав нещодавно на суд як обвинувачений за вбивство молодий, всього 17-літній, Доналд Карол. Судили його за те, що він убив свою любку.

Обвинувачений не заперечував убивства. Признався, що вбив її, а вбив тому, що вона завагітала, а вони боялися сказати про це батькам.

Отже вийшло так, що Карол боявся, щоб родичі не довідалися про вагітність дівчини, а родичі довідалися не лише про це, але й про вбивство. Не мав відваги сказати батькам, а мав відвагу вбити.

КОЛИ ЧОЛОВІК БОЙТЬСЯ ЖІНКИ.

Здавалось би, що це хіба молодий хлопець може так боятися, щоб аж таке зробити. А в стародавній пресі лаялася така новинка про Василя Аршенюка з Перерова в Коломийщині:

Аршенюк пішов до Заболотова на торг і вернувся з торгу без грошей і без товару. Він увесь був обмозаний болотом, а його опанча роздерта. На допити жінки Аршенюк сказав, що в селі Машицьких його напали на мості злодії, ограбили з грошей і вкинули до ріки. Жінка негайно повідомила про це поліцію. Поліція два дні шукала злодіїв, бігала задихана по горах, а потім, виваливши язика, почула, що це Аршенюк набрався жінці з страху. Аршенюк саме пропив усі гроші на торзі, а боячись, щоб жінка не бігла, самий роздер на собі опанчу й обмозав себе болотом.

Жінка встала його набила, а поліція заскаржила Аршенюка до суду за обдурення влади.

У СТРАХА ВЕЛИКІ ОЧІ.

У тім самім менше-більше часі одна стародавня польська газета доносила з міста Лодзі таке:

До міської прокуратури привезено вчора кариткою лікарського погрітвля трупа молодого повішеного, котрого знайдено в шопі при Мокрій вулиці. Нині роблено обдукцію тіла, котра ствердила, що чоловік справді вмер від повішення.

Повідомлена про випадок поліція почала докопання. Показалося, що повішений називається Ян Собанський, мав 17 літ та був сином гардеробника в однім ресторані. Хлопчина вийшов по обід до шопи й повісився на гаку.

Шукаючи мотивів самогубства, поліція довідалася, що батько самогубця нещодавно оженився вдруге. Оженився з молодістю й вродливою дівчиною. Його син, побачивши маючу, майже від першого погляду в ній залюбувся. Він усе сидів вдома, як лише йому на це дозволяв час і заняття.

З часом поведінка хлопця стала для маючої нестерпною. Почала допитуватися хлопця й цей признався їй до любови. Маюча стала йому вбивати любов з голови: поясняла йому, що він молодий, багатий молодий від неї, що вона любить батька, що він не може бути суперником батька, що це мусить довести до трагедії, тощо. Радила йому покинути дівку і забути за неї.

Собанський не міг рішитися покинути батьківський дім. Нарешті поведінка хлопця звернула увагу батька. Вчора він викликав хлопця й постановив розправитися з ним у присутності маючої. Молодий Собанський, довідавшись, що маюча сказала батькові про його любов до неї, з страху перед рішальною розпорою з батьком вийшов до шопи й відібрав собі життя.

СТРАХ ПРОТИ СТРАХУ.

Справді можна сказати за газетами, що подали цю вістку: Чи може уява письменника

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Перший звіт У. Н. Союзу.

Старанням Злучених Відділів У. Н. С. відбувся в неділю, 29 травня ц. р., перший звіт У. Н. Союзу. Комітет звіт, грім. М. Головатий, предс.; М. Рибак, секр.-кас., та члени: С. Рудакевич, М. Лезняк, М. Стриковський, С. Слободян, М. Гарасим, Н. Малик, Т. Чорномаз, вивчалися з свого завдання якнайкраще, за що належить їм щира подяка.

До успіху свята причинилась головна допомога всіх філадельфійських відділів та їх членів, котрі вказали вже відомо всім союзом дисципліну. Дохід до звітної призначено на закупку Українського Городу в Філадельфії.

Молодечий Клуб У. Н. С. у Філадельфії.

По основній дискусії філадельфійська союзова молоді вирішила не творити окремих молодечих відділів у Філадельфії, але працювати і вступати до вже існуючих відділів.

Для товариського життя, як і для спортивного руху рішено створити для всієї молоді один молодечий клуб під назвою: Молодечий Клуб У. Н. Союзу в Філадельфії (по англійськи: UKRAINIAN NATIONAL ASS'N YOUTH CLUB OF PHILA.). На зборах 31. травня сформовано вже окремому першу бейсбольову дружину, як також прийнято краску одностроїв для цієї дружини.

Вправи відбуваються кожного вівторка, четверга і суботи.

Заходами Молодечого Клубу відбувається перша прогулянка (ніке) в п'ятницю, 17. червня, під проводом панни А. Рудакевич. Усі молодечі відділи зголосили свою участь у прогулячці.

Охочі грати в ситківку (теніс) хай зголосяться до панни М. Кісіль, або панни О. Сивуляк.

В порозумінні з комітетом Злучених Відділів рішено улагодити бенкет у честь нашого визначного пливача, грім. Фіка, ще перед його від'їздом до Європи на пливачські змагання. Точний день бенкету буде поданий окремо.

Перший бал Молодечого Клубу відбувається в суботу, 18. лютого 1939.

Наступні збори відбуваються у вівторок, 21. червня ц. р., точно в год. 8. вечором. Прохемо родичів вислати своїх дітей на ці збори.

Загальні збори.

Наступні загальні збори Злучених Відділів У. Н. Союзу відбуваються у вівторок, дня 7. червня, точно в год. 9. вечором. Приявність усіх відділових урядників і конвенційних делегатів обов'язкова.

Управа Злучених Відділів УНС в Філадельфії.

придумати такі речі? Або, як каже англійська приповідка: Життя дивніше від оповідань.

Бо чи й міг би письменник придумати таку річ, на яку свого часу понав один ньюйоркський поліцейський, певно під натиском наглої потреби? Ідучи дозвж залу, він нагло побачив, як з причалу кинулась у воду жінка й стала топтатися. Було холодно й „капові“ видно не хотілося мачатися у воді, щоб добути жінку. Замість кидатися у воду, він скоренько добув револьвер і, прицілювшись до жінки, крикнув до неї: „Вертайся до берега, бо інакше стріляю!“ Він повторив цей приказ ще гостріше. Загроза зробила своє: жінка поплила до берега. За пару хвилин він подав їй руку й витягнув на беріг.

Вона хотіла поповнити самогубство. Смерти в воді не боялася, але на думку про смерть від кулі її збрав смертельний страх.

НЬЮ ЙОРК, Н. Й.

Дальші наради відділів У. Н. С.

Дня 24. травня ц. р. скликано чергові наради Комітету відділів У. Н. Союзу в Нью-Йорку. На наради прибули представники відділів: 5, 117, 130, 184, 210, 204, 361 і 194. Завданням отих нарад було знайти найкращі способи, якби то оживити роботи відділів У. Н. Союзу й чи не можна булоб влаштувати в Нью-Йорку великий союзний звіт, або маніфестацію.

При тій нагоді наради ще раз повернулись до справи організування молодечих спортивних дружин. Предсідник Комітету, Е. Ляхович, відкрив збори і здав звіт про те, як далеко поступила справа організування тих молодечих спортивних дружин. Він сказав, що така спортова дружина вже фактично є організована і що вона вже навіть робить спортивні вправи. Притім він заявив, що в салі знаходяться представники цієї дружини, Ю. Коваль, М. Гузар і Е. Гузар, які представляють самі справи. Молоді хлопці забрали голос і здали звіт з своєї діяльності та висказали свої плани набудуче.

Вони заявили, що з огляду на брак такої гімнастичної салі, яка малаб усі спортивні прибори і в якій вони моглиб вправлятися, вони мусять придумати до якоїсь чужої гімнастичної салі. Ю. Коваль притім зазначив, що у „Вай Ем Сі Ей“ є знамениті гімнастичні салі, але вступ туди коштує поверх \$20 річно. Колиб їх дружина вступила більшим числом, то дісталаб знижку на 15%. Там наша дружина моглаб вправлятися як окрема цілість, а також дісталаб даром салю на мітингі. Супроти цього представники дружини прохали, щоб старші помогли їм заплатити вступ до „Вай Ем Сі Ей“, а саме, щоб заплатили за кожного члена \$10, а кожний член доплатить собі решту.

За те та спортова дружина буде офіційно називатися „Союзовою Дружиною“, носитиме союзні однострої, а також буде придумувати молодих членів до У. Н. Союзу. Коли та дружина як слід вишколиться, то буде влаштувати змагання з іншими дружинами. В той спосіб вона буде пропагувати під ім'ям У. Н. Союзу спорт серед тисяч української молоді в Нью-Йорку й околиці. Далі, та дружина стане осередком до ширшої організації нашої молоді в спортивній дружині і в члені У. Н. Союзу. Вслід за тим вона старатиметься створити більше таких дружин, з різних ділянок спорту, а також притягнути до спорту українських дівчат і потворити дівочі дружини. Коли спортова ідея захопить більше число нашої молоді, можна буде подумати подумати і про своє власне приміщення про свою власну гімнастичну салю.

Покищо згадана дружина має 40 членів. Зпоміж них вона вибере найкращих і впише їх до „Вай Ем Сі Ей“. Представники спортивної дружини просили, щоб старші відділи помогли їм грошево. Після обширної дискусії збори ухвалили їм ті гроші в найкоротшому часі дати.

Далі розвинулась дискусія над влаштуванням звітної У. Н. Союзу в Нью-Йорку. Приявні представники відділів одноголосно заявили за те, щоб такий звіт влаштувати. Збори звернулись за проханням до головного радного Гузара, щоб він провів, чи підосіть можна буде дістати для тої цілі якийсь більший парк. Коли це буде перевірено, будуть скликані в тій справі чергові збори, на яких буде оброблений точний план переведення цього звіт.

За Комітет: Е. Ляхович, предс.; П. Кучма, секр.; М. Галан, кас.

ПОВНА ПРОГРАМА УКРАЇНСЬКОЇ УЧАСТІ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Це лише відповідь на деякі листи, що їх дістає канцелярія Українсько-Американського Виставового Товариства.

Є листи, що протестують проти будови павільйону на виставі. Кажуть, що дадуть гроші на українську програму, коли тих грошей не вжитись на будову павільйону, бо він задорогий, чи там що інше.

Хто пильно стежить за комунікатами чи протоколами зібрань Українсько-Американського Виставового Товариства, цей знає, що само товариство чи його уряд у цій справі ніякої заяви не склав. Відозва до загалу не згадує про павільйон. Правда, що на першому зібранні відпоручників товариства дня 27-го березня 1938 р. деякі промовці гаряче бажали собі павільйон і над цим була дискусія. Резолюція про участь українців у виставі не каже, що буде павільйон, але не каже також, що його не буде. Колиб знайшлися багатії між українцями і хотіли дати, скажім, сто тисяч доларів на будову й утримання павільйону, то чомуб наше виставове товариство не мало такого дарунку прийняти?

Отже хто хоче давати гроші на виконання української програми на Світовій Виставі, хай не шудає перешкоди, але навпаки, хай вишукує всі менти цієї справи. Уряд нашого Виставового Товариства складається з людей, що мають уже досвід не в одній патріотичній роботі. Отже треба вірити, що й тут ці люди поступлять так обережно й совісно, як лише можуть.

Інша річ український відділ на Світовій Виставі. Над цим уряд клопоче собі голову і шукає якогось місця, де можна би примістити українські експонати. Тут можна згадати для прикладу, що навіть самостійні держави не дуже то спішаються будувати павільйон. От як литовська держава: Нам сказано, що литовці будуть мати приміщення із своїми експонатами в Національній Галі, тобто в будинку, що його буде управа Світової Вистави для тих держав, що беруть участь у виставі. Литовці вдоволяються лиш отим відділом у Національній Галі, але хоч і як цей відділ невеликий, то литовці витрачають на нього не менше як 300,000 доларів. За ці гроші будуть зібрані литовські експонати, вони будуть відповідно уложені в їхній відділ і будуть мати відповідних доглядачів. І це саме буде коштувати 300,000 доларів!

Виходить, що нам, українцям, не так то легко улагодити якийсь показний український відділ на виставі, коли в нас нема своєї держави, ані своїх багатих, а жертволюбних людей, а за те повно претенсій до чогось такого величавого, чого це світ не бачив.

Коли наш загаль перечекає хочби оці інформації, може бути переконаний, що Українське Виставове Товариство не буде мріяти про фантастичні неможливості, але про такі справи, що їх можемо виконати нашими силами і нашими грошми.

Саме про гроші йде. Досі всяка праця це добровільна безплатна праця уряду Українсько-Американського Виставового Товариства. Ніхто не взяв ні одного долара на-

дуть скликані в тій справі чергові збори, на яких буде оброблений точний план переведення цього звіт.

Оце й причина, чому ми відзиваємося по фонди, по збірках, по одиничні жертви й дари до кожного українця й кожної українки в Америці, і то зараз, не відкладаючи!

С. Демидчук.

М. Костишин.

СТРАДНИЦЯ

(В альбом польським громадам за наступ на українські установи і розв'язання Союзу Українок).

Мов цвіт весною, мави красною,
Вливав до серця живих надій,
Мов ясні зорі в синім просторі,
Що тьмяні сріблиту стелять в покори,
Ніч повнають в ясні спокій.

Так страдниця слово в звуках чудово,
В живім надхненні лунало в світ.
Зо сну будило, сонцем світило,
В палке завзяті духа кріпило,
Під ним крушилась сльозний граніт.

Це слово, брате, піднесла мати,
Хоч кругом неї казавсь вулкан
Злоби чужої... Вона без зброї
Ліби добавляла сили ніжної,
А слово несло мов ураган.

Знала ця мати діток ховати,
Щоб зберігали славу і честь.
Та бач! Нелюди топчуть ці труди
І прагнуть серце виврати з груді,
В грізнім триумфі кидать мість.

Щоб духа вбити, перемінити
В ніч віковичу ясні ранок...
Чи це герої доби нової,
Що налякались сили ніжної
В рядах Союзу Українок?

Ні! Це Черони, це фараони!
Це джунглі ляцькі громлять боги,
У рідній хаті... Ох, ви прокляті!
Жерці несуть в панській халаті,
Матерей гнуть в ваших рабстві?

Кати погані! Там світ в пошані
Цинить жіночий труд і розвій,
А ви — в бойкоті, всі при роботі.
Сором і ганьба злишній підлоті,
Що в закон пише дикий устрій.

Горить Содом! Мати свідома
Не побойтесь ваших тортур.
Для пречисті, слова огнисті
Осудять ваші діла нечисті
І ніжність в силу скріплять, як мур.

Часи минули, як плут тягнули,
В клятім кріпачстві орали лан;
Хоч ваша сила в часі створила
Тиранив хижих, катів, громилів.
І ваш минувший шалений тан.

Та й гучні крики: Як лиш музики
Струни настроють в дулах гармат.
Це вам в руїну! А Україну
В ранах піднесуть в очі хвилину
Ген, ген від Дону аж до Карпат.

Мов цвіт весною, дихне красною,
У серця вліє живих надій,
Мати в обнови, ніжному слові,
Витворить дива, дива чудові,
А шлях цей відкриє світлом доріг.

НАГІНКА ЗА ШПИГУНАМИ.

Федеральні агенти допитували нещодавно Адольфа Аренса, капітана великого німецького корабля „Бремен“, про д-ра Ігнаца Грібеля, котрого федеральний уряд хотів схопити як шпигуна. Д-р Грібель їхав на кораблі зайцем, а як його відкрито, Аренс не хотів його видати американським урядникам, бо вони не мали відповідних паперів.

З МЕКСИКАНСЬКОГО ПОВСТАННЯ.

Хеновено Гіас Гілен (наліво), головний командант мексиканської армії, нараджується з генералом Мануелем Авілем Каманом, секретарем війни, над рухами федеральних мексиканських військ проти повстанського генерала Седіля.

Практичний іспит.

До лічниць приймають сестер жалібниць і вимагають від них доказів, що вони мають відповідну практику.

Одна з кандидаток заявляє, що вона перейшла практичну школу вдома, бо її два брати є футболістами, третій летуном, мати є пристрасною весляркою, батько перегоновим автомобілістом.

Кандидатку прийняла комісія без іспиту.

КУПУЙТЕ БЕЗПОСЕРЕДНЬО—ОЩАДИТЬ 50%

PREMIER

FURNITURE
SHOW-ROOMS
& FACTORY

СПЕЦІАЛЬНА ЛЮКСУСОВА ОБСТАНОВА ДЛЯ
3 КОМНАТ ДЛЯ МОЛОДИХ ЖІНОК \$198.00.

ОГЛЯНЬТЕ НАШУ 5-ПОВЕРХОВУ ВИСТАВУ ПРЕГАРНОЇ ОБСТАНОВИ — ПРИНЕСІТЬ ЦЕ ОГЛОШЕННЯ, А ДІСТАНЕТЕ 10% ОПУСТУ. — Оферта лише на обмежений час.

185-187 CANAL STREET, NEW YORK CITY
CORNER MOTT STREET. — НА ПОВЕРСІ.

Тел.: Canal 6-2454—2455

Дитяча філософія.

Данко й Маруся говорять про хлопців і дівчат. Маруся каже:

— Я воліла би бути хлопцем, як дівчиною.

На те Данко:

— Треба було це перед хрестинами сказати, тепер уже запізно.

ПІЛЬНИМ ДІТЯМ
У НАГОРОДУ

ЩО МАЮТЬ РОБИТИ ДІТИ українських шкіл, коли скінчиться наука в школі й почнуться вакації?

Чи мають діти не бачити української книжки протягом трьох місяців вакацій і забути все, чого вони навчилися по українськи?

Чи мають вони, здобувши собі українську грамоту, вертатися назад до неграмотності?

ТАКИЙ ВИСЛІД Є КОНЕЧНИМ, ЯК РОДИЧІ
ЗАДАЛЕГІД НЕ ПОДБАЮТЬ, ЩОБИ ЦЬОМУ
ЗАПОБІГТИ.

ЩОБИ ДО ЦЬОГО НЕ ДОПУСТИТИ, ДАЙТЕ ДИТИНІ
В РУКИ ЦІКАВУ УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ, ТАКУ, ЯК:

МОДЕСТ ЛЕВИЦЬКИЙ: ПЕТРУСІВ СОН. Оповідання про дивний сон хлопця, що не мав милосердя для птиць — 15 ц.

МИРОН ДОЛЯ: ЗОЛОТА РИБКА. Віршована казка про пригоди рибка, що зловив золоту рибку. Ілюстрації артиста А. Манастирського — 10 ц.

Б. ГЕРЦ: ПРИГОДИ КАЧУРИКА. Хто з нас, старий чи молодий, не тишився, бачучи на фільмі пригоди того бундючного качурика Дональда? Цей качурик, про котрого йде мова в цій книжечці, це певно перший брат американця Дональда Дока — 10 ц.

РОБІНЗОН КРУЗО. Хто в Америці його не знає? Але чомуж би не дати дитині нагоду запізнатися з ним в українській мові? Колірові ілюстрації — 25 ц.

КІТ У САПАНЦЯХ. Кожному з нас оповідали казку про старого мельника, що, помираючи, говорив своїм дітям: „Старшому лишаю млин, середньому корову, а найменшому kota“. Як не можете цієї казки розказати своїй дитині, купіть їй цю книжку. (3 коліровими ілюстраціями) — 25 ц.

ЧЕРВОНА ШАПОЧКА. (Казочка для чемних діточок. Багато ілюстрована в кольорах) — 25 ц.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ: МАЛІ ГЕРОІ. Автор оповідає про те, як діти доконували героїських діл (16 оповідань з ілюстраціями) — 85 ц.

ЗАМОВЛЯЙТЕ В „СВОБОДІ“:

“СВОБОДА”

81-83 GRAND ST. (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ШКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Полає Степан Куропальський

Листа з краю одержав один громадянин у Шкаго, з рідного села, від свого брата. В листі брата питається його, чи може на ювілей „Прогресу“ у Львові. Писав, що в нього й інших околишніх селях говорять про масову участь у цьому ювілею всієї української нації з цілого світу. І бачу, що і його брат повинен на це свято прийти. У нас, пише він далі, ціле село, віддалене від Львова 98 кілометрів, вибирається до Львова пішки, бо державні заклади відмовили дати знижку.

Виглядає, що забракне місця у Львові, коли таке люди з сід пишуть!

День Матері святкували ми достойно. Церковні громади і політичні гурти мали свої окремі академії в честь матері. Виголошувано високопарні промови в честь матерей, що добре діти виховали. Найбільше слово мали тут ті, що хоч раз чи два рази до року розпинаються за Україну і дають поради, як і спільну нашу матір Україну визволити, але до ніякої української організації не належать і на ніякі українські цілі не дають. Говорити їм про У. Н. Союз, інвалідів, визвольну боротьбу, Світову Виставу — ніяк не випадає. Говоримо до них уже літми без успіху, та все-таки надії не траїмо.

Канадійських українців у нашому місті цілі сотні. Хоч деякі з них уже довгий час в Америці постійно, то звуть їх даліше канадійцями. Канадійські українці в нас це окремих світ. Хоч своєрідної організації не мають, то до організації вступають нерідко. Старокраєві канадійці нічим не різняться від американських і легко їх організувати. Зате молоді, роджені в Канаді, хоч дуже добре по українськи говорять, всюди отверто признаються до українського імені і горда з того, та затягнуті її в ряди У. Н. Союзу чи іншої організації покищо тяжко. Молодь ця дуже підпримчива: приїде лише з Канади, вже і працює, а місцева молоді шукає праці місяцями.

Жалко нераз глядіти за тими здоровими шість-стоповими канадійськими українцями, синами канадійських степів Манітоби чи Саскачевану, що так живуть самотас і не вступають у організовані українські ряди нашого міста. Дівчата зате іншої вдачі, більше горнуть до своїх. Своєю часу відбувалися в Шкаго відкрити знаного канадійського діяча Василя Свистуна про українську Канаду. Закликував він американським українцям, що не мають своїх інститутів, народних домів, і що наша молоді в Америці асимілюється, а в Канаді горнеться до наших організацій. Шож сталося з тими канадійськими українцями, що перенеслися на американський ґрунт?

Новий молодечий відділ У. Н. Союзу організував автор отсих рядків. На початок за-

ЗМІНИ В ЯПОНСЬКІМ УРЯДІ.

Щоб скріпити кампанію японської армії в Китаю, пороблено в японському уряді нові переміни. Знов усунуто з кабінету цивільних людей та заступлено їх військовими. Генерал Сейшіро Ітагакі (наліво) став міністром війни, а генерал Казутіге Угакі, направо, міністром заграничних справ.

І книжка є потрібна, казали націоналісти, але її може видати „Обєднання“. Воно вже давно видало, та лиху в тому, що такі книжки як „Політ атросіс іні Юкрейн“ припадають пороком, бо хоч їх уже багато й розійшлося, то якби були розкупили їх люди, що нині хочуть знову видавати гроші на брошури, то можливо, що треба би було другого накладу цієї книжки. Щоб задовольнити їх делегатів, що не погоджуються з визвольною боротьбою, рішено розділити дохід з віча по половині на визвольну боротьбу і „Прогресу“ у Львові з нагоди її 70-літнього ювілею. Правда, з того рішення більшості не були деякі делегати вдоволені, але годі всіх задовольнити.

Бейсбольна дружина 9-го відділу Молодих Українських Націоналістів виправляється в грі, щоби приготувати себе належно до бейсбольних змагань, що відбудуться підчас Третього Дня У. Н. Союзу в неділю, 17 липня. Дружина є членом „Гейдж Парк Бейсбол Ліг“ і за останніх 30 днів взяла участь в одинадцяти змаганнях з ріжними американськими дружинами, з яких виїшла 5 разів переможницею.

Спортова секція У. Н. Союзу закупила вже дуже гарні трофеї для переможців ріжного роду спортивних змагань, що відбудуться в неділю, 17 липня, з нагоди Третього Дня У. Н. Союзу. В розмові із заступником голови секції, Михайлом Козаком, і скабріником секції, головним радним У. Н. С., Тарасом Шпікулою, я довідався, що спортивні змагання підчас згаданого дня будуть на дуже високому рівні, бо до участі в них прийма-

ється лише людей і дружини, що вже виробили собі імя серед шкаговського спортивного світу. Виглядає, що спортивні грища, які ми приготуємо під імям У. Н. Союзу, будуть монументальними — закінчили урядники секції.

П'ятий День Українських Націоналістів відбувся в нас в неділю, 29 травня, у великому городі Гармс Парку на Вестерн Евеню. Хоч травень цього року був дуже холодний і дощевий, то цим разом була соняшна і тепліша неділя. На День прибула яка тисяча людей. У програмі Дня взяли участь: Хор Молодих Українських Націоналістів, Оклет М. У. Н., Радіова Орхестра під проводом п. Кобеляка і п. О. Юрченко. Промовляли: д-р Іван Смур, бувший сотник Укр. Армії, п. О. Бубонік і автор цих рядків. Програму переводив організатор О. Д. В. У., п. Іван Когут, і Гриць Семочко, які передавали голо-сником вісті з Дня і висліди змагань та контесту. На День завітала також делегація 4-го відділу О. Д. В. У. з Гемтрем, Міш., в числі 10 людей. Секретар згаданого відділу, п. М. Стахів, привітав шкаговських громадян коротким, але змістовним промовом в імені дитройських націоналістів. З бейсбольних змагань, у яких взяла участь дружина „Молодих Українців“ і „Весела Дружина“, перша виїшла переможницею з вислідом 14 до 9.

Атракцією Дня був вибір королевою популярності. У висліді голосування панна Стефанія Балюк з 9 відділу М. У. Н. з Савт Сайду одержала найбільше голосів і проголошено її королевою популярності міста Шкаго на 1938 рік.

З фінансового боку День написав дуже добре.

З морального боку видно було сильне потрясіння серед присутніх і слози на лицях у деяких громадян, а це в зв'язку з останнім дуже болючим ударом наших окупантів, у якім жертвою впад бл. п. полк. Євген Коновалець, голова Проводу О. У. Н.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗГАДАЙМО ТЕПЛИМ СЛОВОМ!

Дня 2. червня, в год. 9:30 рано, в місті Сімор, Коми., упокоївся свящ. о. Олександр Нижанковський, брат розстріляного ляхами о. Остапа Нижанковського, відомого українського композитора й диригента. Подібно як його брат, покійник був гарячим патріотом-українцем і все своє життя присвятив українській ідеї, працюючи в Америці над українською молодію, усвідомлюючи її лекціями, й українською музикою й пісню, якої був знавцем і прекрасним інтерпретатором-диригентом. Покійник витерпів у житті багато через незломний український патріотизм, за відданість українській ідеї. Залишив дружину в оплаканим матеріальним стані.

Земля Тобі пером, добрий українче й щирий музикю!

О. К.

Також, інтерес.

Якийсь пан приходить до каварні у Львові, кличе послугача, виймає зпід плаща живу кітку і каже:

— Пане кельнер, занесіть цю кітку моїй жінці на вулицю Богуславського 8. і скажіть, що ви її зловили на вулиці. Вона їй утікла. Покликучись на розплінені по місті оголошення, дистанте за те 10 зл. Затримайте собі з того 2 зл. за труд, а мені принесіть 8 зл. Як мене зрадате, то нічого не заробите, а як держатимете язик за зубами, то ще нераз зробимо такий інтерес.

БІЙДЕТЬСЯ ЦИГАНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ БЕЗ МАРЦИПАНІВ

але весілля в Америці не обійдеться без друкованих запрошень. Якщо маєте які клопоти зо зложенням таких запрошень; як не знаєте, наприклад, яку форму вибрати, як коректно написати по українськи, чи по англійськи, і таке інше, пішіть усі потрібні дані про весілля (імена родичів, імена молодих, час і місце шлюбу й весільної забави, тощо) до

ДРУКАРНІ „СВОБОДИ“

а це все зробиться для Вас, а потім видрукується запрошення одною мовою чи двома, поправно, згідно з вимогами краси й пристойності, а все те по уміркованій ціні.

„SVOBODA“

83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

НАРЕШТІ НАГОДА ПРИКРАСИТИ ХАТУ ВИРОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА:

вшивками, деревними виробами, різьбами, через ново-відкриту фірму

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО

UKRAINIAN ART SHOP

(Марія Скубова, власниця)
144 E. 7th ST., NEW YORK CITY.
Беремо замовлення на „комплетні народні костюми, на прапори, церковні річі, вишивані й мальовані. Малерські роботи виконує артист-малар Іван Кучмак. Продаж канви, ниток і зоріп.

ПАМ'ЯТКА З ПОБУТУ ПОЛ. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ В АМЕРИЦІ!

Оригінальна фотографія, знята 10. липня 1929. у Нью Йорку до набуття в фотографічній студії

БОРИСА СИТНИКОВА

134 E. 14th ST., NEW YORK CITY.
Величина портрета: Ціна 1 штуки:
11 цалів x 14 цалів \$2.50
8 " x 10 " 1.25
5 " x 7 " .60
Пост-картова .25

Для організації зникає. До набуття теж: 129-30

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ МИСТЕЦТВІ (М. Скубова),

144 E. 7th ST., NEW YORK CITY.

БУВАЄТЕ В РЕСТОРАНІ АБО САЛУНІ,

при склянці пива, вина або горілки? — Домогайтесь, щоби грали

УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ

Коли там не майте, подайте їм нашу адресу: 128-9

S U R M A

317 E. 14 ST., NEW YORK
Пішіть по наш каталог.

Політика.

Один англійський політик сказав:

— Франція й Англія повинні бути з собою так злучені, як кінь і їздець. Річ лише в тому, щоб Англія не була ко-нем.

ПОМАГАЙТЕ НІРКАМ негайно! Виснажені алія на скору помі! Як ваші нирки або міхур не функціонують правильно і мусите часто вставати вночі, маєте біль у ногах, сині під очима, занороти й болячі голови, як вам заплюхають суглоби або чуєте некуди біль в сечових проходах, знайдете скору полегку, живучачи Duff's Compound, Зілляні Гербати ч. 66. Спробуйте її негайно! Купіть пачечку ще нині! 75 цит. Почтова оплата додатково 10 цит. Цитайте свого лікаря або пішіть: S. Kyo Laboratories, 105 — 3rd Ave., New York City.

ВЗОРИ

канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річі. Пішіть по каталог до

UKRAINIAN BAZAAR,

97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.

Офісові години 10-8; неділя 11-2. Жінка-доктор до обслуговування. X & флюороскоп.

ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ

ВОЛОДИМИР БОЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в БОСТОНІ, МАСС., І ОКОЛИЦІ.

Обслуга шкоро і дешево.

WALTER V. BOYKO

40 LEVERETT STREET, BOSTON, MASS.

Telephone: Capitol 5461.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко позв Ньюарком. Браї потреби телефонуйте до нас. Обслуга шкоро і дешево. — Офіс:

383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами в БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ ЙОРКІ І ОКОЛИЦІХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Ludlow 4-2568.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удмуртський заряджує погребнями по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY.

Original Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 8-0000

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(10)

Дик і Док остовпіли, коли вчули приказ капітана арештувати Тарзана. „Ось тобі й на“, подумали хлопці. „То ми собі уявляли, що в нетрах треба боятися тільки хижих звірів і гадюк, а тут треба боятися й регулярного, цивілізованого війська“. Вони з великим обуренням дивилися на капітана та ворожим поглядом міряли чорних воїнів.

А пан нетрів тимчасом стояв і пильно дивився довкруги. Його обличчя було неперуш-не і важко було вгадати, що він думає. Та він думав багато і швидко. Він знав, що це значить арешт. Це означало багато днів ріжних бюрократичних тяганин. Він знав, що остаточно його випустять та ще й перепросять. Але що йому з того? Хто поверне йому втрачені дні?

Він навіть на хвилю застано-влявся, чи не краще булоб сказати своє правдиве імя. Та скоро він сам прийшов до висновку, що це не тільки не допоможе, але ще більше заплу-тає справу. Бо ніхто не пові-рить, що він Тарзан. Імя Тар-зана стало легендарне в не-трах. І це були чорні мешкан-ці, що скорше вірили в його існування, ніж білі.

Білі вважали особу Тарзана тільки уявою чорних; що це чорні в своїм серці, в своїх думках створили такого бі-лого чоловіка, що начебто хо-див одягнений так, як вони, був дуже сильний та оборо-няв їх. Відкинувши гадку, що-би признатися до своєї тотож-ности, Тарзан мусів вибрати інший шлях; він миттю схо-пив обох хлопців під паху і почав утімати.